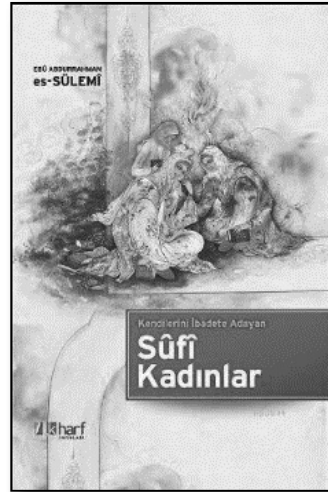

■
EBÛ ABDURRAHMAN ES-SÛLEMÎ,
KENDİLERİNİ İBADETE ADAYAN SÛFÎ KADINLAR,
İlk Harf Yay., İstanbul 2012, 152 S.

Doktora Öğrencisi
GÛLSEMİN KÛTÛK
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
kutukgul6@gmail.com

İlim talebinde olduğunuzu vehmettiğiniz halde, meşguliyetinizin nefislerin rahatını talep etmek için olmamasına dikkat edin! İlimin talibi, onunla amel edendir! Vehetıyye Ümmü'l-Fadl (s. 120).

Özgün adı *Zikru'n-Nisveti'l-Müteabbidâti's-Súfiyyât* olan kitap, müellif es-Sülemî en- Neysâbûrî'nin (ö. 412/1021) yirmi altı risaleden oluşan *es-Sülemiyyât*'ında ikinci sırada yer almaktadır (s.12).

Kendilerini İbadete Adayan Sufi Kadınlar ismiyle İlk Harf Yayınevinden çıkan kitap, Ali Akay çevirisiyle 2012 yılında okuyucusuyla buluşmuştur. Kapakta sufi kadınlar, sütun ile birbirinden ayrılan iki ayrı mekânın ortasında, sırtlarını dünyaya, yüzlerini ukbaya çevirmiş halde ilim ile meşgul olurken resmedilmiştir. Başlarının üstünde Anka Kuşu uçan sufilerden birinin her iki elinde kitap oluşu, zahiri ve batınî ilim ile meşguliyeti, yanındakinin omuzuna el vererek teselli edeceğine dokunan sufi ise “birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler” (Asr,103/3) ayetini hatırlatması ile hayatlarında Kur'an ve sünneti rehber edindiklerini hissettirir. Bulutlar üstü bir mekâna, aşağıdan yukarıya uzanan bir yol ile çıkılması, adeta şeriattan hakikate yükselişi simgeler. İçeriği ile uyumlu kapak tasarımında, kadın ve kitap figürünün zemine oranla kabarık ve parlak olan dokusuyla resme kazandırılan boyut, sufilerin marifetullah makamını anımsatır.

Mahmud Muhammed et-Tanâhi, tahkike geçmeden üç bölüm halinde Sülemî'nin hayatını, eserlerini, onun ölümünden altmış iki yıl sonra Ebu Abdurrahman el-Usrûşeni tarafından nesih hattıyla istinsah ettiği *es-Sülemiyyât*'ın yazmalarını anlatır.

Sülemî'nin bu eseri, tasavvufta kadın sufilere verilen bir itibar yanında onların *ricâlu'l-gayb*'deki konumlarına işaret etmesi açısından da önemlidir. Tasavvufi düşüncede; hakikat ve sırlara vâkıf kişiler için kullanılan bir terim olan *ricâlu'l-gayb*'in, “ricâl” kelimesinin çağrıştırdığı anlamın aksine sadece erkeklerden oluşmadığı, ruhunu nefesine hâkim kılan kadın erkek herkesin “ricâl” kapsamına girdiği vurgulanır. Sufi kadınlarla ilgili bilgilerin azlığı; sufilerin kendilerini gizleme gayreti, kültürel ve örfi yaklaşımlar, kadınların kendi içindeki kapalı yapıları, sufilerin kadın konusunda monoblok bir düşünce yapısı arz etmemeli vb. nedenlerden ötürüdür.

Erkek sufilerin yanında kadın sufilere de yer veren tabakat kitapları bulunmakla birlikte Sülemi'nin bu eserinin diğerlerinden ayrılan yönü, sadece kadın sufilerin biyografilerine yer vermesidir. Hacimli olmasa da seksen dört kadın sufinin künyeleri, yaşadıkları belde, aile ve akraba ilişkilerine dair malumat, eseri tasavvuf tarihi açısından önemli bir kaynak haline getirmektedir.

Müellif tanıtıma, tasavvuf tarihinin meşhur kadın sufisi Râbiatu'l-Adeviyye ile başlar. Kronolojik sıra takip etmeksizin kimi sufilerin yalnızca künyesini vermekle yetinirken kimilerinin hâlleri, başlarından geçen olaylara verdikleri tepkiler, söyledikleri hikmetli söz ve şiirler hakkında kısa bilgiler verir. Muhakkik, dipnotlarda okuyucuya kolaylık sağlamak üzere Sülemi'nin eserinde yer alan kadınların diğer tabakât kitaplarındaki yerlerine de işaret etmektedir.

Akıcı olmayan çeviri dili, eserin kaynaklık değerine hâlel getirmektedir. Sufi ve kadın araştırmalarında müracaat edilmesi gereken risale, *Early Sufi Women: Dhikr an-Niswa al-Muta'abbidât as-Sufiyyat* ismiyle Rkia Elaroui Cornell tarafından da İngilizceye çevrilmiştir.

Eserde yer alan sufi kadınların bazılarının hikmetli sözleri şöyledir:

Râbiatu'l-Adeviyye; *Kulun kendisiyle Allah'a yaklaştığı şey nedir? Diye sorulduğunda; Kulun kendisiyle Allah'a yaklaştığı şey, onun dünya ve ahirette O'ndan başkasını sevmediğini bilmesidir* (s. 35).

Ümmü Abdullah bnt. Hâlid b. Ma'dân; *Allah'ın beni kesin bir şekilde cennete sokacağına bilseydim bile çalışmamı ve hizmetimi artırmaktan başka bir şey yapmazdım* (s. 45).

Ümmü Talk; *Nefsi bolluk içinde yaşatarsan efendidir. Zahmet çektirirsen köledir*. (s. 54).

Emetü'l-Hamîd bnt. el-Kasım; *Yalnızken Allah'tan kork. Zahirinde de emirlerine tabi ol. Müslümanların ihtiyaçlarını karşılamaya, onlara hizmet etmeye çalış. Bununla, Allah'ın izniyle, ebrarın makamına ulaşırsın* (s. 75).

Ümmü'l-Esved bnt. Zeyd el-Adeviyye; *Şüpheli bir şey yediğimde bir farizayı ya da bir virdimi kaçırdım* (s. 82).

Zekkâre; *Sana yapabileceğin bir pelteyi tarif edeyim mi? Hediye şekerini, samimiyet nişastasını, hayâ suyunu, murakabe yağını, ceza safranını al,*

hıf ve reca eliyle ele, altına hüzüin şerbetini koy, gam zincirlerini karıştır ve ibret üzengisiyle bağla, altında inleme ateşini yak, teyakkuzun üzerine yay ki teheccüd havasının etkisi onu dövsün. Ondandır bir lokma yediğin zaman akıllılardan olursun, vesveseden berî olursun, insanlara sevdirelirsin, akıllıların rütine tiksindirilirsin, sinsi vesvesecinin şerrinden korunursun. Firdevste güzel yüzlü huriler, etrafında kâselerle dönecektir (s. 92).

Fatıma Ümmü'l-Yemen; Kul helâli isteme arzusundan gördüğünü fayda gibi bir faydayı fiillerinden göremez (s. 94).

Zübde; Kula en ağır gelen şey günahdır. En hafif gelen şey ise tevbedir. Ona ne oluyor da en ağır şeyi en hafif şeyle değiştirmiyor? (s. 97).

Aişetu'l-Merveziyye; Arifin akı kalbinin aynasıdır. Kalbi nefsinin aynasıdır. Ruhu aklının aynasıdır. Sırrı ruhunun aynasıdır. Tefvik aynanın nurudur. Aynadaki basiret hassasiyeti, onun içindeki hatayı ortaya çıkarır (s. 99).

Futayme; Kalbin imari dünyadan yüz çevirmekle olur ve kalbin harap olması halkın yardımını istemektedir (s. 105).

Ümmü Ahmed bnt. Aişe bnt. Ebî Osman; İlim halkın hayatıdır. Amel ise onun bineği, akıl zineti, marifet de nuru ve basiretidir. Kim nefsinin ayıplarına razı olur ve onları ilacıyla tedavi etmezse, Allah onu batıl davalara varis kılar (s. 114).

Kureyşiyetu'n-Neseviyye; Susmaya katlanmak, yalana özür uydurmaktan daha kolaydır (s.117).

Ümmü'l-Hüseyn bnt. Ahmed b. Hamdân; Nefislerinizi değersiz mallara satmayınız. Allah Teâlâ'nın nazar yerinin, razı olmadığı şeylerden korumaya dikkat ediniz (s. 126).

Ümmü Ali bnt. Abdullah b. Hamşâz; Kim için ubudiyetin hakikati bilgisi uygunsay, o, kısa bir zamanda rubûbiyyet bilgisine ulaşır (s. 129).

Aminetu'l-Merciyye; Allah için fakirlere hizmet etmede, kalbin nuru ve düşüncenin salâhı vardır (s. 135).

Fatımatu'l-Hankahiyye; Fütüüvvet, ayırım yapmaksızın hizmet için kalkmaktır (s. 136).